

Sygn. akt III UK 18/16

POSTANOWIENIE

Dnia 29 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania E. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

o emeryturę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 29 września 2016 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 14 października 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 października 2015 r. Sąd Apelacyjny w (...) – w sprawie z odwołania E. M. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R. o emeryturę – zmienił zaskarżony apelacją organu rentowego wyrok Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w R. z dnia 10 kwietnia 2015 r. i oddalił odwołanie E. M. od dwóch decyzji organu rentowego z dnia 23 grudnia 2014 r. oraz z 26 stycznia 2015 r., odmawiających przyznania odwołującemu się prawa do emerytury.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego odwołujący się zaskarżył skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazano, że „w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne polegające na rozstrzygnięciu, czy nauczyciel praktycznej nauki zawodu to pojęcie tożsame z pojęciem instruktora praktycznej nauki zawodu, a jeśli nie to co wyznacza zakres prawny jednego i

drugiego pojęcia. Ponadto w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do tego, czy szkoła przyzakładowa była w latach 1974 - 1983 szkołą w rozumieniu przepisów Karty Nauczyciela oraz ustawy z dnia 27 kwietnia 1972 r. Karta praw i obowiązków nauczyciela (Dz.U. z 1972 r. Nr 16, poz. 114)”; „czy nauczyciel praktycznej nauki zawodu pracujący od dnia wejścia w życie Karty Nauczyciela do dnia 30 września 1983 r. w szkole przyzakładowej jest nauczycielem w rozumieniu art. 1 ust. 1 pkt 1 Karty Nauczyciela, czy też jest instruktorem praktycznej nauki zawodu, w rozumieniu art. 1 ust. 2 pkt 4 tej ustawy, a także, czy taki nauczyciel jest nauczycielem w rozumieniu art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy Karta Praw i Obowiązków Nauczyciela”.

W ocenie autora skargi brak jest jakichkolwiek rozważań prawnych koncentrujących się wokół tego, czy osoba w stosunku, do której ustalono, że była przed dniem wejścia w życie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 sierpnia 1988 r. w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów Karty Nauczyciela na instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz na niektórych innych pracowników uspołecznionych zakładów pracy prowadzących prace pedagogiczne i wychowawcze nauczycielem (a nie instruktorem) praktycznej nauki zawodu i pracowała w szkole przyzakładowej jest nauczycielem w rozumieniu art. 1 ust. 1 pkt 1 Karty Nauczyciela oraz art. 1 ust. 1 pkt 1 poprzedzającej ten akt prawny ustawy Karta Praw i Obowiązków Nauczyciela. Brak również jakichkolwiek wskazań i wytycznych co do tego, w jaki sposób ustalić status prawny takiej osoby w zakresie jej uprawnień emerytalnych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującego się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących

poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia

konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179); 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504) i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243). Ograniczenie się przez skarżącego do pytania nie jest wystarczającym określeniem zagadnienia prawnego, jeżeli zagadnienie prawne nie zostało przedstawione bez odniesienia się do ogólnych problemów interpretacyjnych (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451).

Chociaż autor skargi powołuje się na przyczynę przyjęcia skargi do rozpoznania określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. to nie przedstawia istotnego zagadnienia prawnego sprawy w rozumieniu powołanego wyżej przepisu. Przede wszystkim postawione w uzasadnieniu wniosku kwestie opierają się na założeniu, że odwołujący się był nauczycielem praktycznej nauki zawodu. Jest to założenie sprzeczne z podstawą faktyczną zaskarżonego rozpatrywaną skargą wyroku Sądu Apelacyjnego w (...), którą Sąd Najwyższy jest związany stosownie do przepisu art. 398¹³ § 2 k.p.c. Sąd drugiej instancji ustalił, że odwołujący się w całym spornym okresie nie był pracownikiem szkoły, lecz był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Państwowym Wytworni Filtrów „D.” w S., później Wytworni Filtrów P. S.A. na stanowisku tokarza, planisty czy ustawiacza, pomimo że „faktycznie wykonywał pracę instruktora praktycznej nauki zawodu”. Do 1 września 1988 r. pracodawcą odwołującego się nie była szkoła, lecz przedsiębiorstwo państwowe.

Powyżej przedstawione ustalenia stanowiły punkt odniesienia do przyjęcia przez Sąd drugiej instancji, że okres pracy w charakterze instruktora praktycznej nauki zawodu, może być uznany za okres pracy w szczególnym charakterze w

rozumieniu art. 88 ustawy z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela – dopiero od 1 września 1988 r., tj. od wejścia w życie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 sierpnia 1988 r. w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów Karty Nauczyciela na instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz na niektórych innych pracowników uspołecznionych zakładów pracy, prowadzących prace pedagogiczne i wychowawcze (Dz.U. Nr 34, poz. 261 ze zm.). Poprzednio obowiązująca ustawa z 27 kwietnia 1972 r. – Karta praw i obowiązków nauczyciela (Dz.U. Nr 16, poz. 114 ze zm.) nie obejmowała instruktorów praktycznej nauki zawodu. Według tej ustawy, uprawnienia miał tylko ten nauczyciel praktycznej nauki zawodu, który był pracownikiem szkoły i tygodniowy obowiązkowy wymiar zajęć dydaktycznych wynosił 28 godzin. Pracownik zakładu pracy, któremu powierzono obowiązki instruktora praktycznej nauki zawodu nie podlegał Kartie praw i obowiązków nauczyciela. Również w chwili wejścia w życie obecnej ustawy z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela, nie od razu miała ona zastosowanie do instruktorów praktycznej nauki zawodu. Nastąpiło to dopiero od 1 września 1988 r. W ocenie Sądu drugiej instancji powyższe wyklucza możliwość uznania zatrudnienia odwołującego się w okresie od 2 maja 1974 r. do 30 września 1983 r. (a nawet później do 1 września 1988 r.) jako pracy świadczonej w szczególnym charakterze (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2014 r., II UK 209/13, LEX nr 1421811). Powyższe stanowisko zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji oparte na orzecznictwie Sądu Najwyższego dotyczącym omawianej kwestii nie zostało skutecznie zakwestionowane przez autora skargi w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie rozpatrywanej skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.